

Statens vegvesen

Kampanjer som trafikksikkerhetstiltak

Faglige vurderinger og effekt

Bjarte Skaugset/Christina Eriksen
Statens vegvesen

Forankring og føringer

Nullvisjonen er førende for valg av kampanjetema.

Forankring i bl.a.:

- Nasjonal transportplan
- Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg 2022-2025

Foto: Bård Asle Nordbø

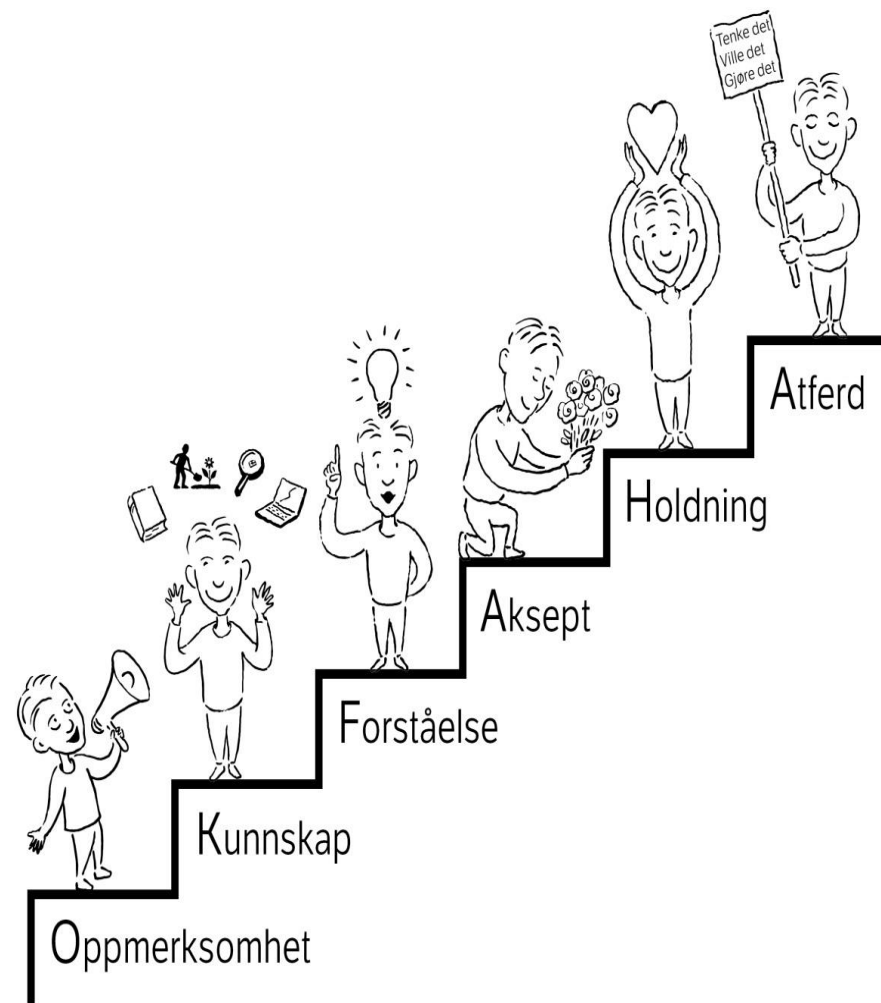
Kampanjestrategi og mål

Overordnet mål:

Atferdsendring som bidrar til reduksjon av antall hardt skadde og drepte på norske veier.

Eks. på delmål:

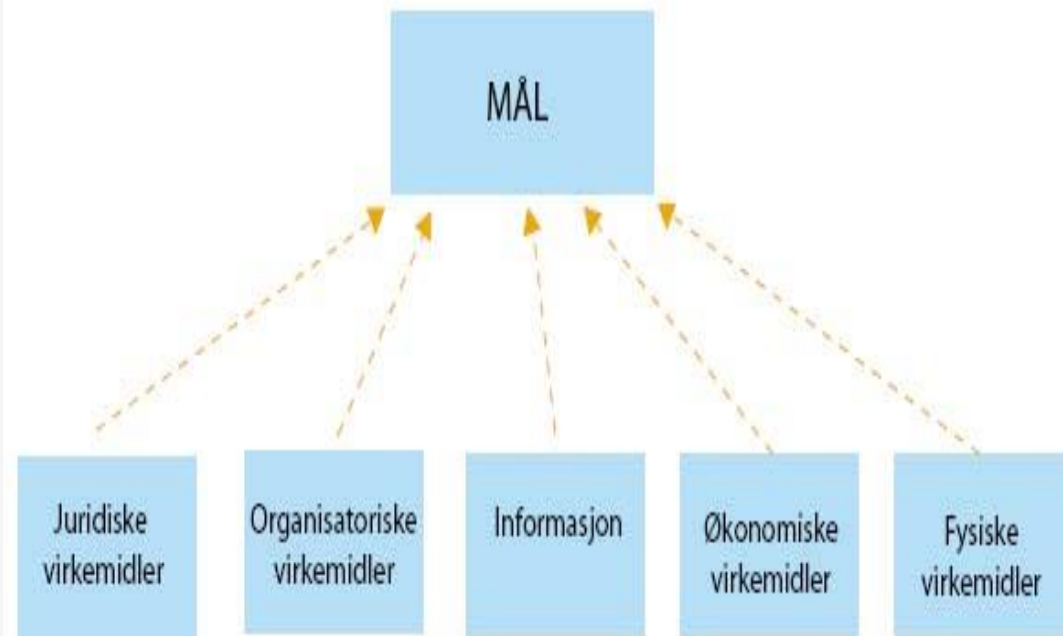
- Oppmerksomhet
- Kunnskap
- Holdninger
- Aksept

Definisjon og virkemidler

En kampanje er en aktivitet der flere virkemiddel tas i bruk for å få trafikantene til å endre sin atferd i mer trafikksikker retning.

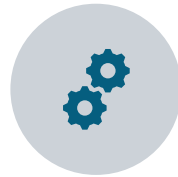
Kommunikasjon vil alltid være et av virkemidlene.

Suksesskriterier

Faglig
forankring

Kombinasjon
av virkemidler

Få
landsdekkende
kampanjer

Bevisst valg av
målgrupper og
kanaler

Tid/varighet

Medarbeidere
som
ambassadører

Tydelige
budskap og
konkrete
handlingsaltern
ativ

Evaluering for
optimalisering
og læring

Evaluering

Nullpunktmåling

- Etablere en baseline for trafikantatferd, holdninger og kunnskap før kampanjen starter

Løpende evaluering

- Justere kampanjen underveis og optimalisere effekten

Sluttevaluering

- Vurdere måloppnåelse
- Trekke lærdommer for framtidige kampanjer

Alt annet enn tall og statistikk

Ulike kampanjer og kampanjeskilt

www.vegvesen.no/bilbelte

Husk bilbelte

Del veien

Foto: SVV

Emosjonell vinkling som skaper engasjement

Husk bilbelte Statens vegvesen

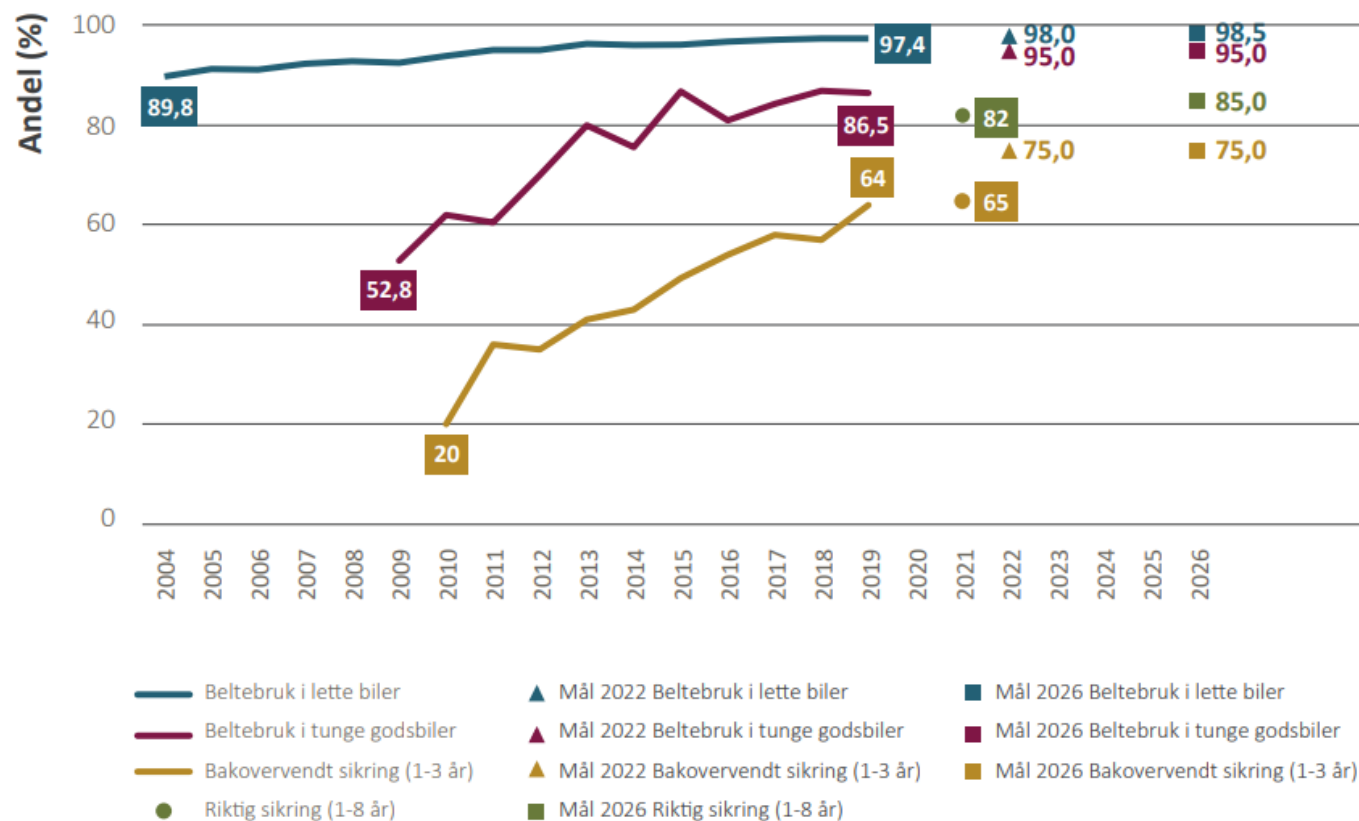
Vinnerne av Statens vegvesens
fotokonkurranse 2008

Husk bilbelte

 Statens vegvesen
vegvesen.no/bilbelte

Er det nødvendig med en bilbeltekampanje?

Sitter på beltet

– Yrkesjåførere er overrepresentert her. Det gjelder spesielt varebilbransjen, også noen lastebilsjåførere. Her ser vi dessverre en økende trend, forteller Bjørn Uno Rogneby i Statens vegvesen.

Da de hadde kontroll ved Lillestrøm trafikkstasjon denne uken, delte de blant annet ut fire gebyrer for manglende bruk av bilbelte.

– Gjengangeren er de som sitter på beltet. På den måten får de slått av varsellyden, sier Rogneby.

VIKTIG: Sjekk av beltebruk er en viktig del av kontrollene til Vegvesenet. Foto: Statens vegvesen.

Tar for mye tid...

(TV2, Broom)

– Har de noen forklaring på hvorfor de gjør det?

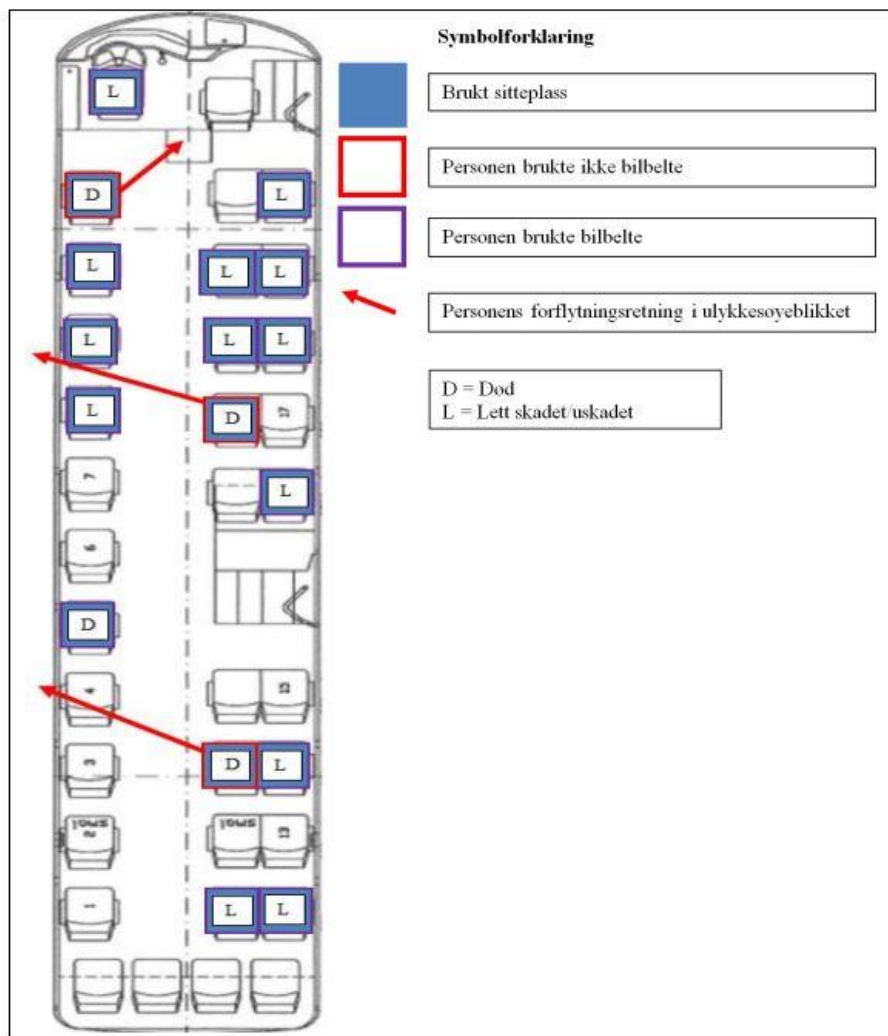
Forprosjekt bilbelte/bussbelte – ny kampanje?

► Innhentet kunnskapsgrunnlag

- Rapporter fra UAG, SHT, SINTEF, TØI etc.
  - TØI og SINTEF ga sine innspill til utfordringer, mål og målgruppe
- Ulykkesstatistikk og kunnskap
- Spørreundersøkelse om «frisonene» for bilbeltebruk
- Masteroppgaven «Trafikkdrepte uten bilbelte – hvem er de?»
- Gjennomførte kontroller i buss, for å få tall og erfaringer

- **Utarbeidet notatet «Si hva til hvem – om i det hele tatt»**, der vi anbefalte en «frisonekampanje» med hovedvekt på buss

Kunne overlevd i buss ved bruk av belte

2015:

1 drept,
2 hardt skadd,
75 lettere skadd

**Bilbeltet er
livredder nr. 1**

2014:

7 drept,
7 hardt skadd,
68 lettere skadd

*(I rutebusser /turbusser
/privat minibuss)*

(Fig: SHK)

Forprosjekt for bilbeltekampanjen

«Frisone»-toppen = belte i buss

► Undersøkelse februar 2015

(Opinion)

1. **44 % oppga at de i svært stor grad bruker belte i buss**
2. 77 % i taxi (baksetet)
3. 79 % i tunge kjøretøy
4. 89 % i taxi i forsetet
5. 90 % som passasjer i personbil i baksetet
6. 97 % som passasjer i personbil i forsetet
7. 97 % i håndverkerbil/varebil
8. 99 % oppga at de i svært stor grad bruker bilbelte som sjåfør i personbil

Resultat og suksessfaktorer

- ▶ Kampanjen gjør at flere er oppmerksomme på temaet – og har større kjennskap til beltepåbudet
- ▶ Høyere andel selvrapportert beltebruk i buss enn før kampanjen (nå ca 70%) - varierer likevel fra år til år
- ▶ Samarbeid med bransjen/arbeidslivsorg. - bussjåføren er også viktig!
- ▶ Kombinasjon av virkemiddel: kommunikasjon og kontrollaktivitet fra Statens vegvesen
- ▶ Nært på situasjonen – i bussen
- ▶ Kunnskapsbasert tilnærming og forebyggende dimensjon

▶ Befolkningens råd for økt beltebruk i buss

- ▶ Flere påminnelser
- ▶ Kampanjer og informasjon
- ▶ Kontroller og gebyr
- ▶ Belter som virker/passar

Husk bilbelte
– også i bussen

Statens vegvesen

Er det fortsatt nødvendig med beltekampanje?

Foto: Bjarte Skaugset

Svart belte i buss

Fartskampanjer

► Hvilken side av fartsgrensen er du på? (Eval TØI)

Skjermdump fra kampanjefilm

Ungdom og fart – evaluert av SINTEF

- Evaluering tyder på stor oppmerksomhet
- Kampanjen har forsterket eksisterende trafikksikre holdninger blant flertallet av førere
- Har også påvirket gruppen med førere som ikke har holdninger i retning trafikksikker atferd (kjører ikke så ofte over fartsgrensen som før)
- Kampanjen kan ha bidratt til en effekt på begge grupper førere

- Stor oppmerksomhet og har bygget kunnskap
- Tydelig endring i holdninger til fart og i selvrapporterte fartsovertredelser i løpet av kampanjeperioden. Kampanjen har trolig bidratt til disse endringene.
- Vanskelig å spore tydelige effekter av kampanjen på faktisk fart - kan skyldes at andre faktorer har påvirket fartsnivået.
- Innfridd på 7 av 10 delmål

Skjermdump fra kampanjefilm

Hold fartsgrensen for oss alle

- ▶ Tar utgangspunkt i sosiale normer rundt å kjøre litt for fort
- ▶ Hovedmålet blir å påvirke sosiale normer og sosial aksept for fartsovertredelser + å bygge en forståelse for fart og fartsgrenser
- ▶ *Hvorfor tror mange at de fleste kjører for fort, når faktisk 6 av 10 holder fartsgrensene?*
- ▶ Målgruppen er vanlige folk som ønsker å oppføre seg ansvarlig og tror de kjører forsvarlig – førere som kjører litt over fartsgrensen, eller ikke kjører etter forholdene

Oppmerksomhet i trafikken – et komplekst område

- 3 av 10 dødsulykker skyldes uoppmerksomhet

Vi skal skape bevissthet om hvor lett det er å bli uoppmerksom, og hvilken risiko det faktisk innebærer.

Vi må endre folks holdning til hva som er akseptabelt å gjøre når en kjører bil, trigge refleksjon over egen atferd, og motivere til hvordan bli mer oppmerksomme som sjåfører.

Kampanjen er forankret i et teoretisk rammeverk basert på flere ulike teorier knyttet til påvirkning og atferdsendring.

Grundig forarbeid

- ▶ Litteraturstudie og survey i befolkningen (N=4115)
  - ▶ «Uoppmerksomhet bak rattet: Omfang, konsekvenser og tiltak», TØI rapport 1481/2016.
- ▶ Temaanalyse om uoppmerksomhet ved dødsulykker i trafikken «Jeg så ham ikke. Temaanalyse om uoppmerksomhet ved dødsulykker i trafikken», TØI rapport 1535/2016
- ▶ Kvalitativt studie om folks holdninger og forhold til uoppmerksomhet og distraksjon i trafikken (N= 88) (Opinion).
- ▶ Arbeidsdokument om kampanje som tiltak:
«Anbefalinger for en kampanje om distraksjon». TØI-arbeidsdokument 50870 (2016)
- ▶ Nullpunktmåling
  - 1) Spørreundersøkelse blant førere (N=4262)
  - 2) Atferdsobservasjon av sekundære aktiviteter i trafikk (N=2138)
  - 3) Veikanintervju (N=273)

Mål for kampanjen

- Atferdsendring som bidrar til å redusere antall hardt skadde og drepte på norske veier

Delmål:

- Bygge kunnskap
- Øke folks bevissthet
- Endre holdninger
- Gi strategier/verktøy

Tydelig atferdsalternativ gjennom «tenk, gjør, kjør»:

Å kjøre er det eneste du skal gjøre

En felles “rød tråd” i kampanjen:

”Takk for oppmerksomheten”

Tenk

Tenk gjennom hva som kan ta oppmerksomheten din bort fra trafikken

Gjør

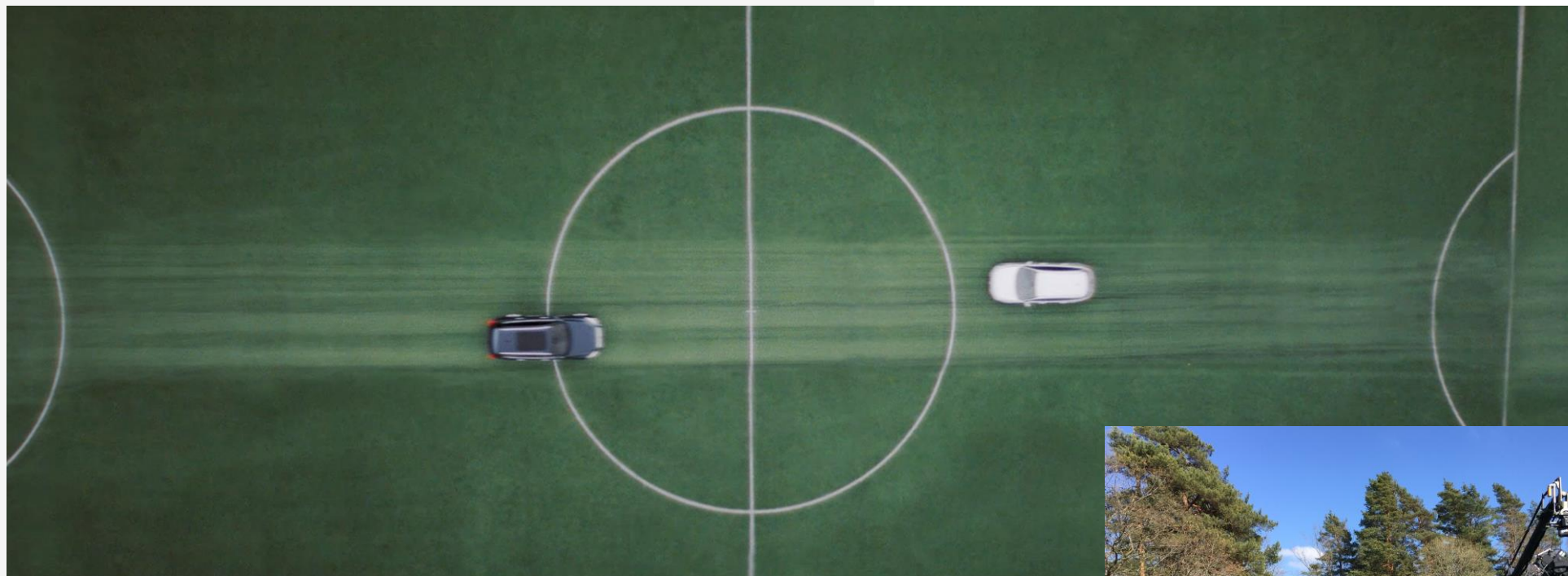
Gjør deg ferdig med det du kan før du kjører

Kjør!

Takk for oppmerksomheten

 Statens vegvesen

Blikket bort i noen sekunder

Skjermdump fra film.

Foto: Bjarte Skaugset

Kjøreutfordring: å få folk til å ta mer aktivt grep om egen atferd og oppmerksomhet bak rattet.

Vi vil hjelpe deltakerne til å etablere nye vaner med varig effekt.

SMS-logging hver dag og SMS ukentlig i 8 uker

Påminnelser gir økt sannsynlighet for atferdsendring.

Å opprettholde motivasjon over tid er krevende. Ukentlige SMS med motiverende innhold bidrar til at deltakerne ikke faller fra underveis og at de klarer å slutte med det de har bestemt seg for.

Hei kjære deltaker i «Kjøreutfordringen».

Det er dagen du starter å ikke dagdrømme mens du kjører bil! Lykke til! 🚗

Hei kjære deltaker i «Kjøreutfordringen».

Hvordan kan du planlegge kjøreturene dine så det blir enklere å slutte å dagdrømme?

Lag en plan for hva du kan gjøre før du kjører eller underveis, da øker sjansen for at du klarer det! 🚗

Klarer å slutte!

- 9 av 10 deltakere i eksperimentet klarte å slutte med det de selv mente var en distraksjon i kjøringen.
- Deltakelsen hadde også «spinn-over effekt»; de begynte å endre flere ting
- Dette viser at små, målrettede endringer kan ha stor effekt.
- Den Nasjonale Kjøreutfordringen avsluttes 2. desember. Den blir evaluert.

Skjermdump fra kampanjefilm

Takk for oppmerksomheten!

Statens vegvesen